

Luxemburg, október 2024

Výročná správa o rozpočte EÚ za rok 2023: 10 najčastejšie kladených otázok

1. Akú úlohu zohráva Európsky dvor audítorov vo vzťahu k účtovnej závierke EÚ?

Každý rok **kontrolujeme konsolidovanú účtovnú závierku EÚ a vyjadrujeme stanovisko** k trom oblastiam: či je účtovná závierka spoľahlivá, či boli príjmy EÚ zinkasované a platby uhradené v súlade s pravidlami. Tieto kontroly sú základom pre naše **vyhlásenie o vierohodnosti**, ktoré sme podľa článku 287 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) povinní predložiť Európskemu parlamentu a Rade.

V roku 2023 predstavovali celkové výdavky **191,2 mld. EUR**. Ak zohľadníme výdavky z finančných prostriedkov vyčlenených na Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (**48,0 mld. EUR**), platby z EÚ dosiahli celkovú výšku **239,2 mld. EUR**.

2. K akému záveru dospel Európsky dvor audítorov ohľadom roku 2023?

Potvrdili sme, že účtovná závierka je **spoľahlivá** (to znamená, že sme vyjadrili výrok bez výhrad), tak ako za každý rozpočtový rok od roku 2007. Dospeli sme k záveru, že účtovná závierka za rok 2023 vyjadruje verne zo všetkých významných hľadísk finančnú situáciu EÚ, jej výsledky za príslušný rok, jej tok hotovosti aj zmeny čistých aktív.

Zistili sme, že v príjmoch sa nevyskytli významné chyby. V prípade výdavkov vydávame dve samostatné stanoviská: jedno k rozpočtu EÚ a druhé k Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (RRF), ktorý je hlavným pilierom balíka EÚ na obnovu po pandémii známeho ako NextGenerationEU (NGEU). Odhadovaná chybovosť vo **výdavkoch z rozpočtu EÚ** bola na úrovni 5,6 %. Oproti predchádzajúcim rokom, keď bola chybovosť na úrovni 4,2 % (2022), 3,0 % (2021) a 2,7 % (2019 a 2020), to predstavuje výrazný nárast. Rovnako ako za štyri predchádzajúce roky sme dospeli k záveru, že chyba bola v prípade roku 2023 rozšírená, a preto sme vyjadrili **záporný výrok**.

RRF sa vykonáva spôsobom, ktorý sa zásadne líši od výdavkov z rozpočtu EÚ. Zatiaľ čo prijímateľom výdavkov z rozpočtu EÚ sa uhrádza platba za vykonanie určitých činností alebo sa im preplatia vzniknuté náklady, v rámci RRF sa členskými štátmi platby uhrádzajú po uspokojivom splnení vopred stanovených míľnikov alebo cieľov. Do výročnej správy sme preto zahrnuli **samostatné stanovisko k výdavkom RRF** a venovali sme mu kapitolu vo výročnej správe. Zistili sme, že 16 zo 452 preskúmaných míľnikov a cieľov a šesť platieb pre šesť členských štátov bolo ovplyvnených chybami. V systémoch členských štátov na podávanie správ a kontrolu sme tiež zistili pretrvávajúce nedostatky, ktoré predstavujú riziká z hľadiska ochrany finančných záujmov EÚ. Preto sme vydali **výrok s výhradou**.

3. Čo znamená „výrok bez výhrad/výrok s výhradou/záporný výrok“?

Výrok „**bez výhrad**“ (tzv. čistý výrok) znamená, že údaje v účtovnej závierke poskytujú pravdivý a verný obraz a sú v súlade s pravidlami finančného výkazníctva a finančného riadenia. Príslušné transakcie sú zo všetkých významných hľadísk zákonné a správne.

Výrok „**s výhradou**“ znamená, že audítori nemôžu vyjadriť výrok bez výhrad, no zistené problémy nie sú rozšírené.

„Záporný“ výrok znamená, že problémy sú rozsiahle.

4. Čo znamená „významná chybovosť“?

V audítorskej terminológii tento výraz znamená **hranicu, nad ktorou sa chyby považujú za chyby s významným účinkom**. Významná chybovosť je miera chýb, pri ktorej je pravdepodobné, že ovplyvní rozhodovanie predpokladaných používateľov audítorskej správy. EDA aj Európska komisia používa na stanovenie významnosti **prah na úrovni 2 %**.

5. Čo znamená nami „odhadovaná chybovosť“?

Údaj 5,6 % je náš odhad **sumy peňazí, ktoré nemali byť vyplatené** z rozpočtu EÚ, pretože sa podľa nášho názoru nevyvalovali v súlade s pravidlami EÚ alebo s príslušnými vnútroštátnymi pravidlami.

Medzi typické chyby patria platby neoprávneným prijímateľom alebo na neoprávnené projekty, či platby za nákup služieb, tovaru alebo investícií, pri ktorých neboli správne uplatnené pravidlá verejného obstarávania.

6. Znamená to, že sa premrhalo 5,6 % finančných prostriedkov EÚ?

Nie. Takáto interpretácia by nebola správna, pretože medzi „chybou“ a „plytvaním“ je dôležitý rozdiel. Pri testovaní výdavkov z rozpočtu EÚ overujeme, či sa peniaze EÚ vynaložili v súlade s pravidlami, či boli účtované náklady správne vypočítané a či boli dodržané pravidlá oprávnenosti. Ak jedna alebo viaceré z týchto požiadaviek splnené neboli, nazývame to „chybou“. Tú vyjadruje údaj 5,6 %.

Hoci sa tieto chyby vyskytli v platbách na projekty alebo prijímateľov, ktorí nespĺňali podmienky oprávnenosti, ešte stále môžu mať zamýšľaný prínos, a tak ich **nemožno považovať za premrhané**. Tu je príklad z tohtoročnej audítorskej správy: v rámci zjednodušeného otvoreného postupu verejného obstarávania, ktorý sa začal v Česku na výstavbu automatizovanej parkovacej veže pre bicykle, predložil ponuku len jeden uchádzač, ktorý následne získal zákazku. Ukázalo sa, že hlavný subdodávateľ úspešného uchádzača navrhol časť technických špecifikácií a prispôbil ich produktu jediného uchádzača tak podrobne, že to neumožňovalo zadanie zákazky ekvivalentným produktom. Hoci ide o jasný prípad konfliktu záujmov v rozpore s vnútroštátnymi právnymi predpismi a právnymi predpismi EÚ o verejnom obstarávaní, parkovacia veža bola dodaná a v súčasnosti sa používa.

Je zrejmé, že aj výdavky môžu byť zákonné a správne, ale stále sú nehospodárne. Jedným príkladom, o ktorom sme v minulosti informovali, je prístavná infraštruktúra, ktorá bola vybudovaná bez toho, aby sa dostatočne zohľadnil predpokladaný objem prepravovaného nákladu.

7. Znamenajú chyby, ktoré zistíme, podvod?

Vo väčšine prípadov tomu nič nenaznačuje. Podvod znamená úmyselné klamanie s cieľom získať nejaké výhody. Hoci môže byť ťažké odhaliť podvod bežnými audítorskými postupmi, pri audítorskom testovaní odhalíme každý rok niekoľko prípadov podozrenia z podvodu.

V roku 2023 sme v 748 kontrolovaných transakciách odhalili 20 prípadov podozrenia z podvodu. Všetky tieto prípady sme oznámili Európskemu úradu pre boj proti podvodom (OLAF), ktorý ich podľa potreby vyšetrí alebo urobí následné kroky v spolupráci s orgánmi členských štátov. 17 z týchto prípadov bolo nahlásených aj Európskej prokuratúre (EPPO).

8. Čo znamená „rozšírená chyba“ a výdavky s „vysokým rizikom“?

Takmer dve tretiny výdavkov z rozpočtu EÚ v roku 2023 boli považované za výdavky s vysokým rizikom. Hoci chybovosť v celkových výdavkoch odhadujeme na 5,6 %, ak skúmame len výdavky s vysokým rizikom, táto miera sa zvýši na 7,9 %. Keďže tento typ výdavkov má na celkových výdavkoch značnú váhu (64,4 %), túto chybu považujeme za rozšírenú. To znamená, že sa vyskytuje v celom kontrolovanom súbore alebo v jeho **podstatnej časti**.

Výdavky s vysokým rizikom tvorí hlavne **preplácanie** oprávnených nákladov na oprávnené činnosti **Európskou úniou** (často podľa zložitých pravidiel). Náklady sa preplácajú napríklad v rámci výskumných projektov (v okruhu „Jednotný trh, inovácie a digitálna ekonomika“), investícií do regionálneho rozvoja a rozvoja vidieka („Súdržnosť, odolnosť a hodnoty“ a „Prírodné zdroje a životné prostredie“) a projektov rozvoje pomoci („Susedstvo a svet“).

Výdavky s nižším rizikom tvoria **platby na základe nárokov**, ktoré sa vyplácajú prijímateľom, ktorí spĺňajú určité (menej komplexné) podmienky. Takéto platby zahŕňajú napríklad štipendiá pre študentov a výskumných pracovníkov (v okruhu „Jednotný trh, inovácie a digitálna ekonomika“), priamu pomoc pre poľnohospodárov („Prírodné zdroje a životné prostredie“) a mzdy a dôchodky zamestnancov EÚ („Európska verejná správa“).

9. Aká je situácia v súvislosti s dlhom a expozíciou rozpočtu?

Dlh EÚ výrazne vzrástol v roku 2023 na 458,5 mld. EUR do konca roka (2022: 348,0 mld. EUR; 2021: 236,7 mld. EUR), najmä v dôsledku úverov pre nástroj NGEU. V skutočnosti sa EÚ teraz stala jedným z najväčších emitentov dlhových nástrojov v Európe.

Zároveň sa odhaduje, že dodatočné úrokové a kupónové platby za pôžičky v rámci NGEU sa pohybujú v rozmedzí od 17 od 27 mld. EUR.

Expozícia rozpočtu EÚ dosiahla na konci roka 2023 celkovú výšku 298,0 mld. EUR (nárast z 248,3 mld. EUR v roku 2022 a 204,9 mld. EUR v roku 2021). Dôvodom boli najmä dodatočné úvery z RRF pre členské štáty a úvery MFA+ poskytnuté Ukrajine. Očakáva sa, že expozícia rozpočtu EÚ v nasledujúcich rokoch vzrastie, a to najmä v dôsledku nových úverov z RRF.

10. Prečo EDA poukazuje na zvýšené riziká súvisiace s pomalým čerpaním fondov EÚ?

Platby z RRF boli na konci roka 2023 nižšie, ako sa očakávalo. S platbami vo výške 141,6 mld. EUR z 356,4 mld. EUR prijatých záväzkov zostáva k dispozícii niečo nad 215 mld. EUR z grantov RRF, ktoré sa majú vyplatiť do konca roka 2026. Keď sa zintenzívni tlak na použitie peňazí, riziko chyby a nesprávneho vynakladania finančných prostriedkov sa pravdepodobne zvýši. Zároveň bolo čerpanie fondov politiky súdržnosti EÚ v roku 2023 naďalej nízke, pričom existovalo **riziko zrušenia viazanosti**, čo by mohlo ohroziť dosiahnutie cieľov EÚ.

Výročná správa EDA za rok 2023 je dostupná v 24 jazykoch EÚ na webovom sídle eca.europa.eu.